

**Az alapvető jogok biztosának
Jelentése
az AJB-5213/2014. számú ügyben**

Előadó: dr. Kussinszky Anikó

Az eljárás megindítása

2014 októberében több internetes hírportál számolt be arról, hogy a fővárosi Bajcsy-Zsilinszky Kórházban (a továbbiakban: Intézet) meghalt egy a 21. terhességi héten, 400 gr testsúllyal született gyermek, a kórház azonban többszöri kérésre több hónap elteltével sem állította ki a halálesettel összefüggő dokumentumokat. Tekintettel arra, hogy az elektronikus sajtó híradásai nyomán az Intézet eljárásával, gyakorlatával összefüggésben felmerült a tisztességes eljáráshoz, valamint az emberi méltósághoz való jog sérelmének gyanúja, az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (Ajbt.) 18. § (4) bekezdése alapján hivatalból vizsgálatot indítottam. A vizsgálat eredményes lefolytatása érdekében az Ajbt. 21. § (1) bekezdés a) pontja és (2) bekezdése alapján megkerestem az Intézet vezetőjét.

Az érintett alapvető jogok és alapelvek

- a jogállamiság elve [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés: „*Magyarország független, demokratikus jogállam.*”]
- a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés: „*Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok – ide értve a közszolgáltatást végző szerveket – részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék, a törvényben meghatározottak szerint indokolják.*”]
- az emberi méltósághoz való jog [Alaptörvény II. cikk: „*Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz.*”]

Az alkalmazott jogszabályok

- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv);
- A temetőkről és a temetkezésről szóló 1999. évi XLIII. törvény (Ttv.)
- Az egészségügyi intézményekben keletkező hulladék kezeléséről szóló 1/2002. (I. 11.) EüM rendelet (EüM rendelet)
- A halottvizsgálatról és a halottakkal kapcsolatos eljárásról 351/2013. (X. 4.) Korm. rendelet (Kr.)
- A temetőkről és temetkezésről szóló 1999. évi XLIII. törvény végrehajtásáról szóló 145/1999. (X. 1.) Korm. rendelet (Vhr.)

A megállapított tényállás

A vizsgálat eredményes lefolytatása érdekében *részletes tájékoztatást kértem az Intézet főigazgatójától*, aki 2014 novemberében kelt válaszában az alábbi tájékoztatást adta:

Az édesanya terhességének 21. hetében fenyegető vetélési tünetekkel került felvételre az Intézet Szülészeti-Nőgyógyászati Osztályára. A megtartó kezelés ellenére a 21 hetes korú magzat megszületett, és életjelenségeket mutatott.

A neonatológus szakorvos a központi újszülött-ellátó részlegen újraélesztést kísérelt meg, eredménytelenül. A definíció szerint amennyiben a magzat életjelenséget mutat – függetlenül a terhesség idejétől –, az esemény szülésnek minősül. Fentiek alapján – mivel a magzat életjelenséget mutatott –, az esemény szülésnek, az elhalálozás pedig perinatális halálozásnak minősült.

Perinatális halálozás esetén perinatális halottvizsgálati bizonyítvány állítandó ki, amelyet – az elhunyt magzattal együtt – az elhalálozást követő 24-48 órán belül a Patológiai Osztályra kell továbbítani.

A Patológiai Osztályon az elhalt magzatot – boncolás után – rekonstruálják. Ezt követően a magzatot a szülők elszállítatják temetés vagy hamvasztás céljából. Amennyiben a szülők e kötelezettségüknek nem tudnak eleget tenni, a temetésről az elhalálozás helye szerinti illetékes önkormányzat köztemetés formájában intézkedik. Jelen esetben az eseményt a Szülészeti-Nőgyógyászati Osztályon szülésként dokumentálták (a kórlapban, illetve a zárójelentésben is), és az elhalt magzat elhalálozására tekintettel az anya nyilatkozott arról, hogy a gyermek temetéséről nem tud gondoskodni. A *perinatális halottvizsgálati bizonyítvány kitöltésére azonban – adminisztrációs hiba okán – nem került sor*, és a Patológiai Osztálytól *boncolás helyett kizárólag szövettani vizsgálatot kértek*.

A kérelemnek megfelelően a Patológiai Osztályon szövettani vizsgálatot végeztek, a megfelelő adatok rögzítésével, a szervek és talált kóros folyamatok szövettani vizsgálatával. *A szövettani feldolgozás után maradt biológiai minták (hulladékok) a veszélyes biológiai hulladékok megsemmisítési eljárásának megfelelően dolgozták fel*. Tekintettel arra, hogy a magzat a Patológiai Osztályra formalinban – abortátumként – érkezett, és szövettani feldolgozásra került sor, ezen eljárásnak megfelelően, a magzat krematóriumban került elhamvasztásra. A vizsgálat eredményeképpen megállapította az intézmény, hogy az ellátó orvosok tévesztettek azzal, hogy a magzat vonatkozásában kizárólag szövettani vizsgálatot kértek és perinatális halottvizsgálati bizonyítványt nem töltöttek ki. Ezen sajnálatos adminisztratív hiba okán utólagosan az Intézetnek már nem állt módjában a dokumentumot kiállítani, mivel az esetet a Patológiai Osztály *szövettani vizsgálatként kezelte és zárta le*.

Az igazgató válaszában tájékoztattott arról, hogy *megtették a szükséges intézkedéseket* annak érdekében, hogy a jövőben hasonló eset ne fordulhasson elő és az Intézet megad minden segítséget a gyermek halotti anyakönyvi kivonatának kiállításához szükséges.

A vizsgálat megállapításai

I. A hatáskör tekintetében

Az alapvető jogok biztosának feladat- és hatáskörét, valamint az ezek ellátásához szükséges vizsgálati jogosultságokat az Ajbt. határozza meg. Az Ajbt. 18. § (1) bekezdése szerint az alapvető jogok biztosához bárki fordulhat, ha megítélése szerint hatóság (ideértve a közszolgáltatást végző szervet is) tevékenysége vagy mulasztása a beadványt tevő személy alapvető jogát sérti vagy annak közvetlen veszélyével jár, feltéve, hogy a rendelkezésre álló közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket – ide nem értve a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatát – már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

Az Ajbt. 18. § (1) bekezdés 1) pontja és a 18. § (2) bekezdésének e) pontja alapján az alapvető jogok biztosá által vizsgálható hatóságnak, ezen belül közszolgáltatást végző szervnek minősül – *függetlenül attól, hogy milyen szervezeti formában működik* – a jogszabályban közszolgáltatásként megjelölt tevékenységet végző szervezet. Az egészségügyi ellátórendszer fejlesztéséről szóló 2006. évi CXXXII. törvény 1. § (2) bekezdés *b*) pontja szerint egészségügyi közszolgáltatásnak minősül a részben vagy egészben a központi költségvetés és az Egészségbiztosítási Alap terhére finanszírozott egészségügyi szolgáltatás.

A fentiek alapján a korábbi ombudsmani gyakorlattal összhangban *közszolgáltatást végző szervek körébe tartoznak az egészségügyi intézmények*, amelyekre az ombudsman *vizsgálati jogosultsága* – az Ajbt. hatásköri szabályai értelmében – *egyértelműen kiterjed*. Jelen esetben tehát az Intézet perinatális halálozás esetén alkalmazott eljárása alapjogi kihatásainak vizsgálatára az alapjogi biztosnak lehetősége van.

II. Az alapvető jogok és alkotmányos elvek tekintetében

A jelentés megállapításaival összefüggésben ismételten hivatkozom arra, hogy az Alaptörvény vonatkozó rendelkezéseinek szövege Alaptörvény Negyedik Módosításának hatályba lépését követően továbbra is nagyrészt megegyezik az Alkotmányban foglaltakkal, az alkotmányos követelmények és alapjogok tekintetében jellemzően nem tartalmaz olyan rendelkezéseket, amely ellentétesek volnának a korábbi alkotmányunk szövegével. Az Alkotmánybíróság a 22/2012. (V. 11.) AB határozatában arra mutatott rá, hogy *„az előző Alkotmány és az Alaptörvény egyes rendelkezései tartalmi egyezősége esetén éppen nem a korábbi alkotmánybírósági döntésben megjelenő jogelvek átvételét, hanem azok figyelmen kívül hagyását kell indokolni”*. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor a 13/2013. (VI. 17.) AB határozatában azt emelte ki, hogy az adott határozatban vizsgált törvényi rendelkezések esetében már az Alaptörvény Negyedik Módosítása alapján jár el a korábbi alkotmánybírósági határozatokban foglaltak felhasználhatóságát illetően. A testület ennek kapcsán elvi éllal azt mondta ki azt, hogy *„az Alkotmánybíróság a hatályát veszített alkotmánybírósági határozat forrásként megjelölésével, a lényegi, az adott ügyben felmerülő alkotmányossági kérdés eldöntéséhez szükséges mértékű és terjedelmű tartalmi vagy szövegszerű megjelenítéssel hivatkozhatja vagy idézheti a korábbi határozataiban kidolgozott érveket, jogelveket. Az indokolásnak és alkotmányjogi forrásainak ugyanis a demokratikus jogállamban mindenki számára megismerhetőnek, ellenőrizhetőnek kell lennie, a jogbiztonság igénye az, hogy a döntési megfontolások átláthatóak, követhetőek legyenek. A nyilvános érvelés a döntés indoklásának létalapja. A korábbi határozatokban kifejtett érvek felhasználhatóságát az Alkotmánybíróság mindig esetről esetre, a konkrét ügy kontextusában vizsgálja.”*

Ha összevetjük az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében, az Alaptörvény II. cikkében foglaltakat a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 2. § (1) bekezdésének, illetve 54. § (1) bekezdésének szövegével, akkor az állapítható meg, hogy a jelen vizsgálat tárgyát képező alapvető jog és a jogállamiság elve tekintetében nem hoz olyan változást az Alaptörvény szövege, mely a korábbi alkotmánybírósági gyakorlat elvetését, tartalmi átértékelését alátámasztaná. Így elvi megállapításaim megfogalmazása, az alapjogok és az alkotmányos elvek értelmezése során – *az Abh. megállapításaival összhangban* – irányadónak tekintem az Alkotmánybíróság által az Alaptörvény hatályba lépését megelőzően és az azt követően meghozott határozataiban, azok indoklásában kifejtett megállapításokat.

A tisztességes eljárás érvényesülésével összefüggésben változás, hogy immár külön alkotmányi rendelkezés nevesíti a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot, az Alaptörvény XXIV. cikkének (1) bekezdése szerint ugyanis mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.

1. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése alapján Magyarország független, demokratikus jogállam. Az Alkotmánybíróság korábbi töretlen gyakorlata alapján e jogállami minőségnek nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. Ahogy arra az Alkotmánybíróság felhívta a figyelmet a 30/2012. (VI. 27.) AB határozatában, az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése és az Alkotmány 2. § (1) bekezdése azonosan deklarálja a jogállami klauzulát, tehát az eddig kialakított alkotmánybírósági gyakorlat relevánsnak tekinthető a vizsgálat során. Az Alkotmánybíróság által gyakran hivatkozott tétel, hogy a *jogbiztonság* az állam – s elsősorban a jogalkotó – kötelességévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek a norma címzettjei számára. A jogbiztonság nem csupán az egyes normák egyértelműségét követeli meg, de az egyes jogintézmények működésének kiszámíthatóságát is.

A jogállamiság elvéből folyó követelmény a közhatalom, a közigazgatás törvény alá rendeltsége: a közhatalommal rendelkező szervek a jog által megállapított működési rendben, a polgárok számára megismerhető és kiszámítható módon szabályozott korlátok között fejtik ki tevékenységüket. Nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy a kiszámíthatóság – beleértve az egységes jogalkalmazást – és az eljárási garanciák biztosítása szorosan összekapcsolódik az egyes alapjogok védelmével, kölcsönösen feltételezik egymást.

2. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése tartalmazza, hogy mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok – ide értve a közszolgáltatást végző szerveket – részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék, a törvényben meghatározottak szerint indokolják.

Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a közigazgatás törvényessége akkor valósul meg, ha jogilag szabályozott eljárási keretek között működik. Nem hagyható figyelmen kívül továbbá, hogy a kiszámíthatóság – beleértve az egységes jogalkalmazást – és az eljárási garanciák biztosítása szorosan összekapcsolódik az egyes alanyi alapjogok, szabadságjogok védelmével, mintegy kölcsönösen feltételezik egymást. Az Alkotmánybíróság számos esetben elvi érveléssel mutatott rá arra, hogy az alanyi jogok érvényesítésére szolgáló eljárási garanciák a jogbiztonság alkotmányos követelményéből erednek, de szoros kapcsolatban állnak a jogegyenlőséggel, törvény előtti egyenlőséggel is. A megfelelő eljárási garanciák nélkül működő eljárásban ugyanis a jogbiztonság az, ami sérelmet szenved.

A *tisztességes eljárás követelménye* olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet megítélni. A tisztességes eljáráshoz való jog abszolút jog, amellyel szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog vagy alkotmányos cél, mert már maga is mérlegelés eredménye. Olyan jogalkalmazói eljárást foglal magában, amely a materiális jogállam értékrendjének megfelelően, a demokratikus alkotmányfejlődés során kikristályosodott alapelvek és szabályok alapján zajlik.

3. Az Alaptörvény II. cikke alapján az *emberi méltóság* sérthetetlen, minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz. Az Alaptörvény hatályba lépését követően is hivatkozási pontot jelentő alkotmánybírósági gyakorlat az emberi méltósághoz való joggal kapcsolatosan arra hívja fel a figyelmet, hogy a méltóság az emberi élettel eleve együtt járó minőség, amely oszthatatlan és korlátozhatatlan, s ezért minden emberre nézve egyenlő. Az egyenlő méltósághoz való jog az élethez való joggal egységben azt biztosítja, hogy ne lehessen emberi életek értéke között jogilag különbséget tenni.

Emberi méltósága és élete mindenkinek érinthetetlen, aki ember, függetlenül fizikai és szellemi fejlettségétől, illetve állapotától, és attól is, hogy emberi lehetőségéből mennyit valósított meg, és miért annyit.

Az emberi méltósághoz való jogból fakad a hozzátartozók *kegyeleti joga*, és a halálesetet követően eljáró szerveknek és szolgáltatóknak azon kötelessége, hogy eljárásaik során ezt tiszteletben tartsák. A kegyeleti jog – bár nem tartozik az élő személyeket védő általános személyiségi jog alá – a meghalt ember méltóságának visszamenőleges tagadását tiltja. Az Alkotmánybíróság 997/B/2005. AB határozata szerint a kegyeleti jog szoros összefüggésben van az emberi méltósághoz való joggal, az abból levezethető egyfajta speciális részjogosítványnak minősül.

A kegyeleti jog részben az emberi méltóság egykori meglétéhez kapcsolódó védelmi igényt foglal magában, amely az elhunyt személyt az emberi nemhez való tartozás alapján illeti meg, az elhunyt személy élete során megszerzett erkölcsi, személyes és társadalmi megítélésének védelmét biztosítja. A kegyeleti jog tehát az emberi méltósághoz való jog részeként érvényesül, az emberi méltósághoz való jog részleges továbbélését jelenti a halál bekövetkezése után.

III. Az ügy érdemében

- *Korai, illetve középidoős magzati halált* kell megállapítani az Eütv. szabályai szerint, a 24 hétig, vagy annál rövidebb ideig az anya méhében lévő magzat esetében, ha az anya testétől való elválasztás után az életnek semmilyen jelét nem adja, vagy ha a magzat kora nem állapítható meg, és a magzat testtömege az 500 gr-ot vagy a testhossza a 30 cm-t nem éri el, ide nem értve azon ikerszülés esetét, ahol legalább az egyik magzat élve született.¹
- *Halva született magzat* a Kr. értelmében a 24 hétnél hosszabb ideig az anya méhében lévő magzat, ha az anya testétől történt elválasztás után az élet semmilyen jelét nem adja, illetőleg az a magzat, melynek testtömege az 500gr-ot, vagy testhossza a 30 cm-t eléri, ha a magzat kora nem állapítható meg, továbbá ikerszülés esetén a halott magzat, ha legalább az egyik magzat élve született.²
- *Perinatális halál*: ha a halál a méhen belül a terhesség 24. hete után következett be, vagy ha a méhen belül elhalt magzat hossza a 30 cm-t vagy tömege az 500 g-ot eléri, illetőleg, *amikor a halál az újszülött megszületését követő 168 órán belül következik be, függetlenül az újszülött hosszától vagy tömegétől.*³
- *Élveszületett gyermek*: a fogantatástól eltelt időtartamtól függetlenül elveszületett az a gyermek, aki az anya testétől történt elválasztása után az életnek bármilyen jelét adta.⁴

Ezen felosztásnak megfelelően – mivel a magzat életjelenséget mutatott – *élveszületett* gyermekről és *perinatális halál*ozásról beszélünk. Az Intézet főigazgatója tájékoztatásában mindezt megerősítette, beszámolt továbbá arról, hogy az eseményt a Szülészeti-Nőgyógyászati Osztályon szülésként dokumentálták (a kórlapban, illetőleg a zárójelentésben is). *Ennek ellentmond ugyanakkor a továbbiakban követett intézeti eljárásrend,* amely a korai, középidoős magzati halál esetén követendő gyakorlatnak felel meg. Ezt támasztja alá egyfelől, hogy *az anyát a tájékoztatás szerint nyilatkoztatták arról, hogy a gyermek temetéséről kíván-e gondoskodni,* holott élveszületés esetén ez nem szükséges, arról nem az egészségügyi intézménynek kell gondoskodnia más személy hiányában. Élveszületett magzat perinatális halálózása esetén a Ttv. 20. §-a egyértelműen szabályozza, hogy ki a temetésre kötelezett, az egészségügyi intézménynek pedig ezzel kapcsolatos kötelezettsége eszerint nincsen.

A főigazgató válaszában arról is tájékoztatott továbbá, hogy a perinatális halottvizsgálati bizonyítvány kiállítására nem került sor, melynek okát adminisztrációs mulasztásban jelölte meg, állítása szerint ennek következtében a Patológiai Osztálytól boncolás helyett kizárólag szövettani vizsgálatot kértek. Ugyanakkor ez is azt támasztja alá, hogy *korai, középidoős magzati halálként kezelték az esetet az élveszületés ellenére.* Az Eütv. szabályozása értelmében ugyanis a korai vagy középidoős magzati halál esetén nincs helye halottvizsgálatnak, és ebben az esetben valóban nem kell halottvizsgálati bizonyítványt kitölteni.⁵ Ezzel ellentétben viszont perinatális halál esetén a magzatot valamint az újszülöttet csak a halál bekövetkezését megállapító orvosi halottvizsgálat után lehet szövetkivétel céljából a halál bekövetkezésének helyéről elszállítani.⁶

---

¹ Eütv. 216. § e)

² Kr. 1§ 6.

³ Eütv. 216. § d)

⁴ Kr. 34. §

⁵ Eütv 217. § (5) bek.

⁶ Eütv. 217. § (4) bek.

Mindezekre tekintettel az elhunyt újszülöttet, a vonatkozó törvényi előírások szerint kötelezően kórbonctani vizsgálat alá kellett volna vonni a perinatális halálózásra tekintettel.⁷

Az *elhunyt újszülött eltemetésének körülményei* ugyancsak arra utalnak, hogy az Intézmény az újszülöttet abortált magzatként kezelte. A főigazgató tájékoztatása szerint a szövettani feldolgozás után maradt biológiai mintákat (hulladékok) a veszélyes biológiai hulladékok megsemmisítési eljárásának megfelelően dolgozták fel (az osztályon gyűjtött szövettani maradványokat a Kórház elszállíttatja) és krematóriumban hamvasztják el. A tájékoztatás szerint továbbá tekintettel arra, hogy a *magzat* a Patológiai Osztályra formalinban, *abortátumként* érkezett és szövettani feldolgozásra került sor, ezen eljárásnak megfelelően a magzat krematóriumban került elhamvasztásra.

Élveszületés esetére – ahogyan azt már fentebb tárgyaltam – a Ttv. egyértelműen szabályozza a temetésre kötelezettek körét, azt vagy a hozzátartozóknak, vagy köztemetés keretében az illetékes önkormányzatnak kellett volna vállalnia.

Abban az esetben, ha korai, valamint középidős magzati halálózás esetén kerül a vetelés anyaga a kórbonctanra, ahol egy részéből szövettani vizsgálat történik, a többi anyagot – az önálló életre képtelen, halott szövetet, vagyis az abortumot – ún. gratis-ládában kell elhelyezni, és a temető erre kijelölt részébe kell eltemetni vagy elhamvasztani.⁸ A Vhr. értelmében a temető tulajdonosa a mesterséges vagy spontán abortusz folytán távozó magzat, csonkolt testrészt, emberi szerv, szervmaradvány eltemetésére külön sírhelytáblát jelöl ki.⁹

Az eddigieken túl az *újszülött abortált magzatként való kezelésének volt még két további következménye*. Egyfelől, ahogyan az már fentebb említésre került, *nem végezték el a kötelező kórboncolását*, másfelől – ezzel szoros összefüggésben – *nem állították ki az elhalt újszülött halotti anyakönyvezéséhez nélkülözhetetlen dokumentumokat*, valamint az egyéb nyilvántartásokhoz szükséges (statisztikai) adatszolgáltatásokat sem teljesítették.

A korai vagy középidős magzati halál esetén halottvizsgálatnak nincs helye, ilyen halálózásról halottvizsgálati bizonyítványt kitölteni nem kell.¹⁰ Perinatális halál esetén azonban a következő eljárásrendet kellett volna az intézetnek követni.

A Kr. 2. számú mellékletében szereplő adattartalommal perinatális halottvizsgálati bizonyítványt kellett volna kiállítani, majd az elhalt újszülöttnak a lepénnyel, köldökzsinórral egyetemben a kórbonctanra, vagy az igazságügyi orvostanra kellett volna kerülnie, ahol kötelezően kórbonctani vizsgálat alá kellett volna vonni.¹¹ A boncolás során a jogszabályi előírásoknak megfelelően perinatális halál esetén az újszülött vagy koraszülött rendkívüli halálával kapcsolatban véleményt nyilvánítottak volna az újszülött vagy koraszülött érettségéről, életképességéről, halálának okáról, a rajta talált esetleges sérülések eredetéről is, mely azonban jelen esetben nem történt meg.

A kórbonctani intézménynek ezt követően a következő gyakorlat alapján kellett volna eljárnia.¹² A kórbonctani vizsgálatot végző intézménynek a halottvizsgálati bizonyítvány kiállításáról – lehetőség szerint rövid úton – értesítenie kellett volna az eltemetésre kötelezettet, majd a papír alapú halottvizsgálati bizonyítvány egy példányát átadta volna a holttest eltemetésére kötelezett vagy annak nevében eljáró személynek.¹³

---

⁷ Eütv. 219. § (1) b)

⁸ EüM rendelet 1.§ (2) bek.

⁹ Vhr. 12. § (6) bek.

¹⁰ Eütv. 217. § (5) bek.

¹¹ Eütv. 219. § (1) bek. b)

¹² Kr. 42. § (1)-(7) bek.

¹³ Ttv. 20. §

A kórbonctani vizsgálatot végző intézménynek a halottvizsgálati bizonyítvány *egy példányát meg kellett volna küldenie a fővárosi és megyei kormányhivatal népegészségügyi szakigazgatási szervének, valamint három példányát a haláleset helye szerint illetékes anyakönyvvezetőnek.*

A haláleset helye szerint illetékes anyakönyvvezető a haláleset anyakönyvezése és a haláleset anyakönyvezése igazolásának a halottvizsgálati bizonyítványon történő feltüntetése után a halottvizsgálati bizonyítvány *egy-egy példányát meg kellett volna küldenie a Központi Statisztikai Hivatalnak (a továbbiakban: KSH) és a hagyatéki eljárás megindítása érdekében a haláleset helye szerint illetékes jegyzőnek.*

Ha a halál okát megállapító orvos a perinatális halottvizsgálati bizonyítványt *az újszülött megszületését követő 168 órán belüli elhalás esetén állítja ki, a perinatális halottvizsgálati bizonyítványt a halottvizsgálati bizonyítvánnyal megegyező módon kell továbbítani.* A halottvizsgálati bizonyítványt legkésőbb a halálok megállapítása napját követő első munkanapon kellett volna továbbítani.

Ha az eltemetetésre kötelezett a halottvizsgálati bizonyítvány kézhezvételét követő 8. napig a holttest temetésre való elszállításáról nem gondoskodott volna, a halottvizsgálatot végző orvos az eltemetetésre kötelezett nevének és lakcímének közlésével megküldte volna a halottvizsgálati bizonyítványt a köztemetésre illetékes települési önkormányzat jegyzőjének, aki intézkedett volna a köztemetésről.

Mindezekre azonban nem került sor, hiszen az Intézet – noha szülésként szerepeltette a kórlapon és a zárójelentésben is az eseményt – a halott újszülöttet abortált magzatként kezelte, és az ilyen esetekre vonatkozó eljárásrendet követte. Az Intézet sajnálatos mulasztásai pedig a következő komoly, alapjogi szempontból is értékelendő következménysorhoz vezettek:

- nem volt halottvizsgálat és nem állítottak ki perinatális halottvizsgálati bizonyítványt;
- kötelező kórboncolás helyett csak szövettani vizsgálatra került sor;
- az elhalt újszülöttek végső nyugalomra helyezésének körülményei is eltérnek az abortált magzatok temetésének körülményeitől, lévén, hogy az elhalt újszülött temetéséről a szülő köteles gondoskodni;
- az elhalt újszülöttel kapcsolatos hatósági nyilvántartások (születési és halotti anyakönyvi kivonat), statisztikák vezetése megghiúsult a perinatális halottvizsgálati bizonyítvány kiállításának hiányában;
- a perinatális gyászfolyamat elhúzódott.

A szülőkkal kapcsolatban fontos továbbá *a perinatális gyászról is beszélni.* A Nemzeti Erőforrás Minisztérium szakmai irányelvet adott ki 2010-ben a szüléshez társuló veszteségek során, azokkal összefüggő pszichológiai feladatokról.¹⁴ A perinatális halál sokszoros veszteséget és frusztrációt okoz a szülőnek, ebből fakad a perinatális halált követő gyász speciális jellege. A perinatális halál során a gyermekvárással elinduló lelki folyamatok drasztikusan megszakadnak, ami súlyosan traumatizálja a szülőket, gyakran patológiás gyászmunkát indítva el. A szakmai irányelv rögzíti a teendőket, viselkedési szabályokat, magatartásformákat, amelyekkel a szülőket segíteni szükséges egy ilyen tragikus helyzetben.

A kórház mulasztása a gyász természetes folyamatába is beavatkozik. *A halál utólagos megállapítására csak bíróság előtt, nem peres eljárás keretében van lehetőség.* Az újszülött halála, annak hosszú hónapokig tartó hatósági lezáratlansága ugyanakkor nem teszi lehetővé a gyászfolyamat természetes előrehaladtát, újra és újra felszakítva a fájdalmas emlékeket. A Központi Anyakönyvi Nyilvántartás szerint 2015. március 19-én (több mint nyolc hónappal a halál után) még nem volt az elhunyt újszülöttnak halotti anyakönyvi kivonata.

---

¹⁴ Lásd: Hivatalos értesítő 2010. évi 104. szám 15246-15258.

Eljárásom során az esettel összefüggésben az Intézet halottkezelési szabályzatának rendelkezéseit is vizsgáltam. Tekintettel arra, hogy az Intézet szabályzatának vonatkozó részei az irányadó jogszabályi előírásoknak megfelelnek, és más, hasonló esetről az Intézetben nincs tudomásom, így a történetek nem tekinthetők rendszerszintű problémának.

Fentiekre tekintettel összességében megállapítom, hogy az Intézet az újszülött halálával kapcsolatban, annak megítélésakor nem a vonatkozó jogszabályi rendelkezéseknek, illetve saját szabályzatának megfelelően járt el, az ebből adódó mulasztásával pedig az édesanya tisztességes eljáráshoz való jogával, az emberi méltósághoz való jogával, valamint az abból levezethető kegyeleti jogával összefüggő visszásságot okozott.

Intézkedéseim

A jelentésemben feltárt alapvető jogokkal összefüggő visszásság bekövetkezésének jövőbeni megelőzése érdekében az Ajb. 32. § (1) alapján *felkérem* az Intézet főigazgatóját, tegye meg a szükséges intézkedéseket (pl. képzés, belső ellenőrzés) annak érdekében, hogy a jövőben ilyen és hasonló, komoly következményekkel járó mulasztás ne fordulhasson elő.

Budapest, 2015. március

Székely László sk.